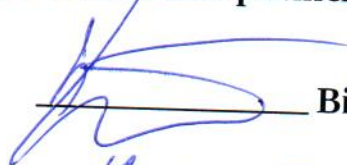

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Голова Експертної комісії
Українського інституту національної пам'яті
з питань визначення належності об'єктів
до символіки російської імперської політики**

Віктор БРЕХУНЕНКО
12 листопада 2024 р.

Фаховий висновок

щодо неналежності об'єктів (географічних об'єктів, назв юридичних осіб та об'єктів права власності, пам'ятників та пам'ятних знаків), присвячених російському та радянському письменникові Паустовському Костянтиніві Георгійовичу (1892–1968), до символіки російської імперської політики

Нормативно-правова підстава експертизи: частина 2 статті 6 Закону України «Про засудження та заборону пропаганди імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії» № 3005-IX від 21 березня 2023 р. із змінами, внесеними Законом № 3097-IX від 03.05.2023 р.; підпункт 17-3 пункту 4 Положення про Український інститут національної пам'яті, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.11.2014 № 684 «Деякі питання Українського інституту національної пам'яті»; Положення про Експертну комісію Українського інституту національної пам'яті з питань реалізації норм Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії», затверджене Наказом Міністерства культури та інформаційної політики України від 25.07.2023 № 399 «Про затвердження Положення про Експертну комісію Українського інституту національної пам'яті з питань реалізації норм Закону України "Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії"» із змінами, внесеними згідно з Наказом

Міністерства культури та інформаційної політики України № 429 від 15.08.2023 № 429, Наказ Українського інституту національної пам'яті від 05.10.2023 № 35 «Про утворення Експертної комісії з питань визначення належності об'єктів до символіки російської імперської політики».

Визначення термінів у розумінні статті 2 Закону:

російська імперська політика (російська колоніальна політика) – система заходів, що здійснювалися органами управління, збройними формуваннями, політичними партіями, недержавними організаціями, установами, підприємствами, групами чи окремими громадянами (підданими) Російської імперії, Російської республіки, Російської держави, Російської Соціалістичної Федеративної Радянської Республіки, Російської Радянської Федеративної Соціалістичної Республіки, Союзу Радянських Соціалістичних Республік, Російської Федерації, спрямованих на підкорення, експлуатацію, асиміляцію Українського народу;

пропаганда російської імперської політики – публічна глорифікація або виправдання російської імперської політики, поширення інформації, спрямованої на виправдання російської імперської політики, а також публічне використання продукції, що містить символіку російської імперської політики, публічне заперечення злочинів (репресивних заходів) проти Українського народу;

русифікація – складова російської імперської політики, спрямована на нав'язування використання російської мови, пропагування російської культури як вищих порівняно з іншими національними мовами та культурами, витіснення з ужитку української мови, звуження українського культурного та інформаційного простору;

українофобія – дискримінаційні дії, публічно висловлені заклики, у тому числі в медіа, у літературних та мистецьких творах, що заперечують суб'єктність Української держави, української нації, боротьбу проти підкорення, експлуатації, асиміляції Українського народу, а також правомірність захисту політичних, економічних, культурних прав Українського народу, розвитку української національної державності, науки, культури, зневажають питомі етнокультурні ознаки українців, ігнорують українську мову та культуру;

символіка російської імперської політики – символіка, що включає, у тому числі,

в) зображення, пам'ятники, пам'ятні знаки, написи, присвячені особам, які обіймали керівні посади в органах влади і управління, політичних організаціях, партіях, збройних формуваннях зокрема

Російської імперії, Російської республіки, Російської держави, Російської Соціалістичної Федеративної Радянської Республіки, Російської Радянської Федеративної Соціалістичної Республіки, Союзу Радянських Соціалістичних Республік, територіальних утворень, адміністративно-територіальних одиниць, у тому числі невизнаних, що створювалися під час реалізації російської імперської політики на окупованих, анексованих чи в інший спосіб зайнятих Російською імперією, Російською республікою, Російською державою, Російською Соціалістичною Федеративною Радянською Республікою, Російською Радянською Федеративною Соціалістичною Республікою, Союзом Радянських Соціалістичних Республік територіях, і брали участь або сприяли реалізації російської імперської політики (крім зображень, пам'ятників, пам'ятних знаків, написів, присвячених особам, пов'язаним із захистом політичних, економічних, культурних прав Українського народу, розвитком української національної державності, науки, культури), працівникам радянських органів державної безпеки всіх рівнів;

г) зображення, пам'ятники, пам'ятні знаки, написи, присвячені особам, які публічно, у тому числі в медіа, у літературних та інших мистецьких творах, підтримували, глорифікували або виправдовували російську імперську політику, закликали до русифікації чи українофобії (крім зображень, пам'ятників, пам'ятних знаків, написів, присвячених особам, пов'язаним із захистом політичних, економічних, культурних прав Українського народу, розвитком української національної державності, науки, культури);

г) зображення, пам'ятники, пам'ятні знаки, написи, присвячені подіям, пов'язаним із здійсненням російської імперської політики (крім зображень, пам'ятників та пам'ятних знаків, пов'язаних з опором і вигнанням нацистських окупантів з України, із захистом політичних, економічних, культурних прав Українського народу, розвитком української національної державності, науки, культури);

д) зображення гасел, цитат осіб, які обіймали керівні посади в органах влади і управління, політичних організаціях, партіях, збройних формуваннях Російської імперії, територіальних утворень, адміністративно-територіальних одиниць, у тому числі невизнаних, що створювалися під час реалізації російської імперської політики на окупованих, анексованих чи в інший спосіб зайнятих Російською імперією, Російською республікою, Російською державою, Російською Соціалістичною Федеративною Радянською Республікою, Російською Радянською Федеративною Соціалістичною Республікою, Союзом Радянських Соціалістичних Республік територіях, і брали участь або

сприяли реалізації російської імперської політики, публічно, у тому числі в медіа, у літературних та інших мистецьких творах, підтримували, глорифікували або виправдовували російську імперську політику, закликали до русифікації чи українофобії (крім зображень гасел, цитат, пов'язаних із захистом політичних, економічних, культурних прав Українського народу, розвитком української національної державності, науки, культури), працівників радянських органів державної безпеки всіх рівнів;

е) зображення, написи, пов'язані із глорифікацією і виправданням російської імперської політики;

є) назви областей, районів, населених пунктів, районів у містах, скверів, бульварів, вулиць, провулків, узвозів, проїздів, проспектів, площ, майданів, набережних, мостів, інших об'єктів топонімії населених пунктів, підприємств, установ, організацій на території України, яким присвоєні імена або псевдоніми осіб, які відповідають критеріям, встановленим підпунктами «в» і «г» цього пункту, назви подій, пов'язаних із реалізацією російської імперської політики, назви російських міст та інших географічних, історичних та культурних об'єктів Російської Федерації, що не пов'язані безпосередньо із захистом політичних, економічних, культурних прав Українського народу, розвитком української національної державності, науки, культури або з культурою поневолених народів Російської Федерації.

Предмет експертизи: відповідність об'єктів (географічних об'єктів, назв юридичних осіб та об'єктів права власності, пам'ятників та пам'ятних знаків), присвячених російському та радянському письменникові Паустовському Костянтині Георгійовичу (1892–1968), вимогам Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії».

Паустовський Костянтин Георгійович (1892–1968) – російський та радянський прозаїк, публіцист, критик, драматург, значні періоди життя і творчості якого безпосередньо пов'язані з Україною. Народився в Москві, проте його дитячі роки пройшли в Україні в родовому маєтку в селі поблизу Білої Церкви.

З 1898 р. разом із батьками оселився в Києві, в 1904–1912 рр. (із перервою в 1906 р.) навчався в 1-й Київській гімназії; 1912 року вступив на фізико-математичний факультет природничого відділу Київського університету, у 1913 р. перейшов на історико-філологічний факультет. Його перші оповідання було опубліковано в київських журналах «Огни» (1912) та «Рыцарь» (1913); у 1918–1919 рр. був коректором газети «Киевская

мысль». У жовтні 1919 р. К. Паустовський виїхав до Одеси, де 2 роки працював у газеті «Моряк».

У 1941–1942 рр. – військовий кореспондент ТАРС на Південному фронті, публікував свої твори в «Красной звезде» та фронтових газетах. В евакуації (в Алма-Аті, тепер Алмати, Республіка Казахстан) працював у «Совинформбюро».

Під час хрущовської «відлиги» К. Паустовський активно виступав за літературну і політичну реабілітацію репресованих письменників. Називав Україну своєю другою Батьківщиною, якій присвятив значну кількість творів: повість «Черное море», оповідання «Морская прививка», «Потерянный день», «Парусный мастер», «Крымская весна», «Воспоминание о Крыме», «Горсть Крымской земли», нарис «Біла Церква» та ін. Письменник також прихильно ставився до української мови та культури: «Я вырос на Украине. Мои родные со стороны отца говорили только по-украински. С детства я любил певучий, гибкий, легкий, бесконечно богатый образами и интонациями украинский язык» (цит. за: <https://elegantnewyork.com/paustovskiy-kiev/>). Його друзями в різні роки були діячі української культури О. Довженко, М. Рильський, Ю. Смолич, Ю. Яновський.

К. Паустовський не обіймав керівних посад в органах влади і управління, політичних організаціях, партіях, збройних формуваннях Російської імперії, Російської республіки, Російської держави, Російської Соціалістичної Федеративної Радянської Республіки, Російської Радянської Федеративної Соціалістичної Республіки, Союзу Радянських Соціалістичних Республік, не сприяв реалізації російської імперської політики, не підтримував, не глорифікував, не виправдовував російську імперську політику, не закликав до русифікації чи українофобії.

З огляду на викладене вище **об'єкти (географічні об'єкти, назви юридичних осіб та об'єктів права власності, пам'ятники та пам'ятні знаки), присвячені російському та радянському письменникові Паустовському Костянтинові Георгійовичу (1892–1968), не містять обмежень, установлених Законом України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії», а отже, не належать до символіки російської імперської політики.**

Водночас, ураховуючи негативне сприйняття К. Паустовським відновленої у часи Української революції 1917-1921 років української державності – як Української Держави, так і Української Народної Республіки, глузливе ставлення до очільників українських державних

утворень тощо, засвідчене зокрема у його автобіографічній «Повісті про життя», глорифікація К. Паустовського надалі (присвоєння його імені об'єктам топонімії, назвам юридичних осіб та об'єктів права власності, встановлення на його честь пам'ятників, пам'ятних знаків, премій, проведення мистецьких та літературних заходів тощо) недоцільна.

Члени Експертної комісії Українського інституту національної пам'яті з питань визначення належності об'єктів до символіки російської імперської політики:

БРЕХУНЕНКО Віктор Анатолійович

ВЕРБИЧ Святослав Олексійович

ГРЕЧИЛО Андрій Богданович

НАУМОВ Сергій Олександрович

РУБЛЬОВ Олександр Сергійович

СКРИПНИК Анатолій Юрійович

СОКИРКО Олексій Григорович